

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

Opvscvla Spiritvalia - I. Horologium Asceticum. II. Principia Vitae Christianae. III. Manuductio ad Coelum. IV. Via Compendii ad Deum. V. De Sacrificio Missae. VI. De Discretionem Spirituum ... Operum Eminentiss. Cardinalis, Tom. I

Bona, Giovanni

Parisiis, 1677

Cap. 10. Indicantur auctores, qui de Contemplatione scipserunt: Quotuplex ea sit: Qui ejus gradus & status: Exempla diutinae probationis, & patientiae in desolatione: Divisio animae & potentiarum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-9969

oportet, quousque ad contemplationem ipsius, ipsa auspice, introducatur; ac tandem ad arcanam cum Deo unionem elevemur, quæ est finis contemplationis & hujus mortalis vitæ suprema beatitudo.

CAP. X. *Indicantur Auctores, qui de contemplatione scripserunt. Quotuplex ea sit. Quæ ejus gradus & status. Exempla diutina probationis & patientia in desolatione. Divisio Animæ & potentiarum ejus secundum Mysticos. Hymnus ad Deum.*

I. **Q**Uæ de contemplatione dicenda forent, paucis verbis perstringo. Quid enim opus pluribus? Patent fontes. Omnes Mystici Scriptores & qui de ea ex professo agunt, Richardus Victorinus libris quinque, Dionysius Carthusianus libris tribus & aliis opusculis, Jacobus Alvarez libro quinto tertii tomi de vita spirituali, Ludovicus à Ponte in suo Duce spirituali; & optimè libris sex Thomas à Jesu; quibus addo eximiam Christi heroinam S. Tereciam. Ab his petenda quæ hîc defunt. Quod si aliquis cupit Mysticorum effata scholastico rigore examinare, Franciscum Suarez consulat in utraque Theologia versatissimum, libro secundo de oratione; & Maximilianum Sandæum in sua mystica Theologia & in ejusdem Clavi sive Onomastico.

II. Inter Ethnicos sapientes plures fuisse divinorum contemplationi intentos ex scriptis Platoniorum liquet & ex historiis. Sed ut notat Albertus verè Magnus, (a) illorum contemplatio ob contemplantium perfectionem erat & ideo extra intellectum minimè procedebat, cujus solius illustratione posse se ad unionem cum summo bono pervenire, neglectâ curâ voluntatis, falsò existimabant. Nostri verò propter amorem Dei est; & ideo ab intellectu transit ad affectum per amorem. Hæc dividitur in acquisitam & infusam. Acquisitam voco, quam propria industria & exercitatione, sed non sine divina cooperatio-

a Lib. de adhaerendo Deo c. 2.]

ne & gratia, acquirimus: Infusam, quæ ex sola gratia sive inspiratione divina promanat. Illa ab habitu fidei, aliisque virtutibus Theologicis & moralibus procedit: hæc a dono Spiritus sancti. Illa longa & difficilis: hæc facilis, prompta & suavis. Illa ratiocinativa dicitur, ista experimentalis. Qui primam habent, optimè de ea ejusque regulis discunt, experientia destituti; qui secundam, minus periti in sermone sunt, sed in usu & experientia excellentissimi.

Dividitur hæc etiam in puram & mixtam. Mixta nuncupatur, quando intellectus contemplans ab operatione phantasiæ dependet. Pura, cum sine interventu phantasmatum exercetur. Hæc difficilis est & admodum rara & communiter à Scholasticis negatur; admittitur tamen à Sanctis & Mysticis Scriptoribus, ut diffusissimè probant Sandæus (b) & Thomas à Jesu (c)

Alia divisio est in affirmativam & negativam. Approbant hanc duplicem viam Deum contemplandi plerique veterum (d) & Scholastici, (e) docentes alia nomina dici de Deo negativè, alia affirmativè. Cum enim Deus sit infinitus, illi attribui quicquid perfectionis reperitur in creaturis, sed quia creatis perfectionibus aliqua semper adhæret imperfectio, hanc removentes in Dei notitiam per negationes assurgimus. Uterque hic modus aptè explicatur duplici symbolo, pictoris & sculptoris. Qui enim imaginem pingit, eam in tabula multorum colorum adjectione delineat: qui sculpsit, segmenta marmoris aut ligni paulatim demit, donec simulachrum perfectum reddat. Sic cum asserimus Deum esse sapientem, bonum, potentem, justum, misericordem; perfectiones ei creaturarum, velut colores iconi, adjicimus. Cum verò dicimus Deum non esse ens, neque vitam, neque sapientiam, neque potentiam, neque aliud cætero-

b Thzol. myst. l. 1. com. 12. c De contempl. l. 1. c. 1. & seq. d D'o yf. Bassi. Mag. Johan. Cyparisiot. August. Bonav. & alii relati à Sandæo lib. cit. com. 11. e 1. p. qu. 13. & ubi agunt de attribut. in genere.

rum, eo scilicet modo, quo à nobis concipiuntur, quasi statuat dedolamus: & hoc est Deum per nescientiam scire, ut S. Maximus observat, (*f*) quod est proprium mysticæ Theologiæ. Utitur prædicta similitudine S. Dionysius, (*g*) cui aliam non dissimilem corporis vestiti & spoliati affert Maximus Tyrius, (*h*) Philosophus Platonius.

Rursum dividitur contemplatio in claram & caliginosam. Clara est Beatorum in patria. Caliginosa Viatorum, quæ sublimior est, quàm contemplatio pura, & ab ea differt per maiorem approximationem ad divinam unionem. (*i*) Caligo autem divina, ut scribit primus Mysticorum magister, (*k*) est lumen inaccessible, in quo Deus habitare dicitur, quod nec cerni potest propter excellentem claritatem & inaccessible est ob excedentem supersubstantialis lucis effusionem. Quare hæc contemplatio nihil aliud esse videtur, quàm defixio mentis in huiusmodi lucem intelligentiæ oculum reverberantem & sua immensitate seipsam abscondentem.

Alia denique est contemplatio supereminens, altior quàm caliginosa, in qua Deus, non per dona Spiritus sancti, sed per se solus rapit ac elevat mentem ad divina, quæ sic elevata Deum attingit, non per ænigmata similitudinum corporalium, sed altiori, atque ineffabili modo. Talem fuisse existimo sanctissimi Patris nostri Benedicti raptum, (*l*) quando extra mundum elevatus, quasi sub uno Solis radio, universum mundum collectum conspexit. Differunt de hac profundissimè Thomas à Jesu, (*m*) & latè Sandæus (*n*) atque hanc existimo elegantissimè describi ab Augustino libro nono suarum Confessionum, in colloquio habito cum Matre de Regno cœlorum.

III. Plures itaque & diversi sunt gradus contemplationis, quamvis ipsa una sit, nec facile possunt certo nume-

f In cap. 2. myst. Theol. Dionisi. *g* Ibidem. *h* Serm. 1. *i* Thom. à Jesu de Contemp. lib. 5. c. 4. *k* Dionys. epist. 5. ad Dorotheum. *l* Greg. 2. Dialog. c. 35.
m De contempl. l. 6. *n* Myst. Theol. l. 1. com. 14.

ro comprehendere. Multis enim modis animæ contemplanti se communicat Deus; & spiritus ejus ubi vult spirat & quando vult & quomodo vult. Et quis poterit sensum ejus assequi, aut quis audebit terminum ponere ejus admirandis operationibus? Ideò à viris Theodidactis horum sublimium mysteriorum explicatio petenda est, (o) quibus Deus, mirabilis in Sanctis suis, incerta & occulta sapientiæ suæ manifestavit.

Richardus Victorinus sex genera contemplationis enumerat, quæ doctè, copiosè & eleganter explanat toto opere de gratia Contemplationis. Primum, inquit, est in imaginatione, secundum solam imaginationem. Secundum in imaginatione, secundum rationem. Tertium in ratione, secundum imaginationem. Quartum in ratione, secundum rationem. Quintum est supra, sed non præter rationem. Sextum supra rationem & præter rationem. Duo itaque sunt in imaginatione, duo in ratione, duo in intelligentia. Ubi notandum rationem distinguere ab intelligentia, quod qualiter intelligendum sit, infra explicabitur. Hos gradus aliter ordinat Auctor libri de spiritu & anima; & post eum Seraphicus Bonaventura. (p)

D. Thomas (q) secutus Dionysium (r) tres gradus contemplationis distinguit juxta triplicem differentiam motus localis, circularis scilicet, recti & obliqui. Anima enim quasi circulariter movetur contemplando sensibilia & ex his ad seipsam perveniendo. Movetur rectè, ascendendo à se ad substantiam separatam. Obliquè, cum ad divinam veritatem contemplandam elevatur.

Jacobus Alvarez (s) omnia complectens, quæ Sancti Patres & viri spirituales de hac re tradiderunt, quindecim nomina ad contemplationem pertinentia quasi totidem ejus gradus explanat & Sanctorum sententiis confirmat. Nomina do, explicatio apud ipsum utiliùs legetur. Sunt autem ista, Intuitio veritatis, secessus animæ ad interio-

o Lib. de Gratia contempl. c. 6. p. Itin. 3. æternit. dist. 4. art. 3. q. 2. 2. qu. 180. art. 6. r Cap. 4. de diuonim. s Tom. 3. lib. 5. p. 3.

ra, silentium spirituale, quies, unio, auditio loquelæ Dei, somnus spiritualis, ecstasis, raptus, Christi & Sanctorum apparitio corporalis, eorundem apparitio imaginaria, visio intellectualis, visio Dei in caligine, admirabilis visio Dei disjecta caligine, visio clara & intuitiva Dei, quæ licet propria sit Beatorum in cœlo, fuit tamen, ut probabiliter quidam Theologi docent, quibusdam sanctissimis viris etiam in hac vita concessa.

Thomas à Jesu, Angelorum immixtus choris, tres eorum Hierarchias, & cujusque Hierarchiæ triplicem ordinem menti humanæ applicans, tres contemplantium Hierarchias in novem gradus distinctas constituit. Prima in imaginatione potissimum residet, secunda in intellectu, tertia in apice mentis. Prima à rerum sensibilibus cognitione ad invisibilibus contemplationem nos ducit. Primus ejus gradus in mundi hujus visibilis speculatione & admiratione consistit. Secundus Scripturæ sacræ intimos sensus profundè scrutatur. Tertius circa Verbi incarnationem, & omnia Christi mysteria occupatur: in ipso enim sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei absconditi. Secunda Hierarchia rerum invisibilium intuitu ad superna elevat mentem, ipsumque Deum ut unum, & trinum intuetur. Primus gradus docet nos ad Deum ascendere per suæ imaginis, animæ scilicet rationalis, contemplationem, secundum dona naturalia, & gratuita, & finem ejus, qui est gloria cœlestis, ac felicitas Beatorum. Secundus relictis creaturis ipsum Deum, ejusque attributa contemplatur. Tertius transit ab unitate Dei ad sanctissimam Trinitatem. Tertia Hierarchia per negationes ad Deum assurgit, & divinam caliginem ingreditur. Primus ipsius gradus est pura contemplatio sine phantasmatum admixtione. Secundus contemplatio Dei in caligine. Tertius unio mystica cum Deo.

Victor Gelenius Trevirensis summam practicam my-

sticæ Theologiæ in duas partes digestam conscripsit, ediditque Colonia anno hujus seculi quadragesimo sexto; in qua septem mysticos status accuratissimè describit, per quos successivè transit anima, antequam perveniat ad culmen sanctitatis. Primus est status meditationis. Secundus aspirationis. Tertius contemplationis; modi affirmativi & negativi. Et hi tres modo activo, humano, & naturali procedunt, quamvis principio supernaturali innitantur, nec careant aliquando divinis perceptionibus. Reliqui verò status ad modum operandi supernaturalem spectant, nec debet aliquis à Deo non vocatus temerè ad eos transire: sunt enim hæc mystica, & secretissima Dei dona, quæ nemo novit, nisi qui accipit; nec accipit, nisi qui desiderat; nec desiderat, nisi quem ignis Spiritus sancti inflamat. Est igitur quartus status privationis rigorosæ, quo disponitur anima ad status supernaturales, & idèdè medius censetur esse inter status naturales, & supernaturales tanquam dispositio necessaria ad modum operandi supernaturaliter. In eo cessant discursus, & conversio ad phantasmata: anima omnino expeditur, & depuratur à modo operandi humano & naturali, spoliatur omni solatio, omnibus externis exercitiis, omni sensibili consolatione: omnes potentiae in fundo animæ commorantur languentes ac desolatæ: deficit & obscuratur vivacitas intellectus: actus virtutum essentiali modo exercentur: nulla hîc lætitia, sed tormentum inexplicabile. Dicant quid sit, qui experti sunt. Doctor mellifluus (t) comparat hunc statum morti spirituali, quam vocat mortem Angelorum. Rubrochius (u) divini spiritus & nostri concertationem appellat, & quandam desperationem: Taulerus (x) pressuram internam: Harphius (y) languorem infernalem, & divisionem animæ ac spiritus: Barbanfonius (z) item divisionem naturæ ac spiritus: Maria Vela sancti-

t Serm. 52. in Cant. u De orn. spirit. nuptiar. x Serm. 1. Dom. 15. post Pentecost. y Lib. 3. c. 13. z Serm. occult. p. 2. c. 10.

monialis Cisterciensis, (a) terribile martyrium: B. Catharina Genuensis, (b) horribile & indicibile tormentum: Joannes à Cruce (c) sub noctis obscuræ symbolo eum pingit, & purgatorio assimilat. Thomas à Jesu (d) purgatorium quoque esse dicit in via unitiva contingens. B. Angela de Fulgineo (e) maluisset in inferno esse, quàm talem privationem sustinere, quæ in ipsa mirabilis fuit. Seraphica Virgo Terefia (f) quid pateretur in hac pressura constituta, ipsa enarrat in vita, & scriptis suis. Alia aliorum effata prætermitto, & transeo ad alium statum. Hic est quintus, & dicitur status mysticæ unionis, quando à pressura rigide privationis respirans anima incipit reviviscere, & spe interioris perceptionis erecta lumen & amorem suscipit, in libertatem spiritus paulatim transit; & quanto ampliùs ascendit, tantò faciliùs capacitatem spiritus erigit ad superiora, donec à Deo sursum tracta perveniat ad felicissimam cum ipso unionem. Sextus est status Transformationis per donum Sapientiæ, per quam intelligimus, non substantialem Transformationem: (Absit, ut consentiamus errori jam pridem damnato, quo quidam opinati sunt animam hominis à proprio esse desinere, & in ipsam Dei essentiam transire:) sed arctissimam unionem cum summo bono, qua Mysticus divinæ consors naturæ factus modo perfectissimo, in eandem imaginem transformatur de claritate in claritatem tanquam à Domini spiritu, ita ut in ejusmodi felicitate perfecta ratio mysticæ possessionis inveniatur. Hujus Transformationis duplex est modus, unus quo ex alto ad inferiora descendere dicitur; alter, quo ab inferioribus ad superiora ascendit. *Charitas enim, ut verbis utar S. Bonaventuræ, (g) ad superiora ascendit, ut in eis requiescat; ad inferiora tendit, ut ea ad se reducat: sursum movetur, ut illic maneat; deorsum, ut redeat.*

a Vita p. 2. c. 43. b Dialogi c. 2. c Passim in ascens. mont. Garmeli. d De orat. in sc. lib. 4. c. 19. e Vita c. 19. f Vita c. 25. & mansione 6. c. 1. g Quart. itin. atern. dist. 5. art. 3.

Porro hic anima silentii mystici quietam fruitionem adipiscitur, quousque spiritum suum supra se in alto videat. Licet enim in statu unionis supremas spiritus fruitiones experiatur, nondum tamen plenam requiem, & appetitus satietatem consecuta est; quia frequenter reincidit in carentiam & cessationem unionis: in hoc autem statu nullam patitur distractionum molestiam, nullam passionum inordinationem, nullam gaudii spiritualis interruptionem. Septimus denique status est Sanctorum militantis Ecclesiae, quando anima abundantiori gratia, vitae eximia sanctitate, dono miraculorum, aliisque gratiis, quas gratis datas vocant, à Deo illustratur. Hujus autem status ecstases, raptus, & alias mirabiles operationes revereri oportet, & admirari, non æmulari.

IV. Hi sunt gradus & status vitae contemplativae, quos, Deo auspice, majori, qua potui claritate & brevitate explicare conatus sum: à suis enim Auctoribus fusiùs & obscuriùs describuntur. Quae verò ex praefatis divisionibus praeferrì debeat, non est meum definire. Hoc solum admoneo, quòd Richardus gradus distinxit in ordine ad potentias, quarum ministerio Anima contemplatur; Angelicus doctor modum respexit operandi; Jacobus Alvarez non tam gradus recenset, quàm effectus & proprietates contemplationis: Thomas à Jesu in prima & media Hierarchia omnia objecta complectitur circa quae versatur contemplatio: in tertia modum tradit; quo anima suum primarium objectum perfectiùs contemplando attingere potest. Tandem Victor Gelenius non gradus contemplationis, sed vitae mysticae & contemplativae varios status sibi invicem succedentes describit, methodum servans & ordinem, quo solet Anima ab infimis ad suprema per media progredi. Legimus quidem aliquem nonnunquam extitisse, qui ab infimo statu ad supremum sine medio pertractus fuit: sed haec privilegia singularia sunt, quae Deus omnipotens quando vult

operatur : quæ nec trahere in consequentiam licet , nec curiosè perſcrutari. Sapientia Dei infinita eſt , juſtiſſima providentia , judicia ejus abyſſus multa. Aliquando imperfectis gratiam contemplationis largitur , quam perfectis negat , & uni dedit quinque talenta , alii duo , alii unum. Dicam cum Auguſtino : (*h*) *Nemo venit ad Deum , niſi tractus. Non traheris ? ora ut traharis. Quare autem illum trahat , & illum non trahat , noli velle judicare , ſi non vis errare.* Si Dei beneficio ad ſublimiora evectus es , cuſtodi theſaurum tuum cum humilitate , & gratiarum actione : ſi relictus es in gradu inferiori , cave repiditatem , & negligentiam ; & te perfectiùs ſemper exerce in meditatione & aspirationibus ; nam ut docet Joannes Abbas apud Caſſianum : (*i*) *Meliùs eſt devotum in minoribus , quàm indevotum in majoribus profeſſionibus inveniri.*

V. Libet autem hîc quærere & obſtupescere , unde proveniat tam exiguum eſſe numerum incumbentium myſticæ Theologiæ & contemplationi ; cùm ſint tamen innumeri viri pii , & religioſi , divinæ gratiæ conſortes , & donis Spiritus ſancti præditi : creſcitque admiratio expenſa ratione habitus , qui quò nobilior eſt , eò majorem confert potentiæ operandi facilitatem. Cum ſit ergò in omnibus juſtis habitus ſapientiæ , quæ eſt donum Spiritus ſancti , cur è tot millibus vix unus reperitur rerum divinarum contemplator ? Profectò mirum eſt hoc , & poſſumus cum Propheta (*κ*) plorare & dicere , *Vie Sion lugent , eo quod non ſint , qui veniant ad ſolemnitatem.* Hujus rei cauſas ſubtilius indagare , majoris otii & voluminis foret. Nonnullas breviter attingam. Calaguritanus , (*l*) qui hoc dubium proponit , cauſam potiſſimam eſſe putat , non ſeriò vitare leviores culpas , nec perennem cordis alere puritatem : ſi enim hæc exquireretur , in cordibus puris facilè divina cerneretur imago.

h Tract. 26. in Joan: i Coll. 19. c. 3. *k* Thren. 1. 4. *l* Joan. à Jeſu Maria myſt. Theol. c. 3.

Hæc ille verissimè, nam & sapientes Ethnici (*m*) hanc veritatem cognoverunt. Hierocles tunc hominem posse fieri divinum ait, cum exuerit quicquid humanum est. Musonius (*n*) apud Aristidem, *Ejice*, inquit, *quod est in anima mortuum, & Deum cognosces*. Plato mentem à corpore separandam asserit, ut Deo jungatur. Alii causam rejiciunt in naturalem corporis, & temperamenti dispositionem, ratione cujus nonnulli ad mysticas functiones inepti sunt: nam teste Magno Gregorio (*o*) sunt quidam ita inquieti, ut sedere cum Maria ad pedes Christi minimè valeant. Sed ut observat sanctæ memoriæ Episcopus Genevensis (*p*) debent qui sunt hujusmodi naturam vincere ope divinæ gratiæ, quæ omnibus invocantibus adest, & volenti nihil difficile. Ludovicus à Ponte (*q*) aliam assignat rationem, singularem Dei providentiam in Ecclesiæ gubernatione, in qua diversa officia & gradus sunt. Quare debet unusquisque suam attendere vocationem, & invitantis vocem sequi, omnia removendo impedimenta. Præclare Bernardus, (*r*) *Omnes nobis causamur deesse gratiam, sed justius forsitan ipsa sibi queritur gratia deesse nonnullos. Nempe res cordis est gratia devotionis ista quam quarimus, & hoc munere ipse se fraudat, qui internum ei dissimulat receptaculum exhibere.*

VI. Quòd si loquamur non simpliciter de contemplatione, sed de transitu à modo operandi humano, & naturali ad divinum & supernaturalem; advertendum est non nisi post longam & durissimam probationem, quam in statu privationis supra descripto anima experitur, à Deo concedi: qua de re mysticum admonere placuit, ne diutino labore pertæsus animum despondeat, & à cœpto itinere retrocedat. Et ne videar temerè loqui, adfero exempla. Ubertinus de Casali (*s*) quatuordecim annis

m Init. carminum Pythag. *n* 6. Sacrorum Sermo. t. 1. *o* Moral. cap. 17. *p* De divino amore l. 12. c. 9. *q* Ducis spirit. tit. 3. c. 2. *r* Initio Serm. de tripl. custodia. *s* Arb. vitæ prolog. 1.

laboravit, priusquam introduci ad intimam perfectionem mereretur. S. Tereſia [*t*] octodecim annis interabiles angustias paſſa eſt. S. Franciſcus (*u*) per biennium gravissimo mœrore tabeſcebat. B. Clara de Monte Falco (*x*) quindecim annos huic privationi impendit. B. Catharina Genuenſis martyrium ſuum in ſuo dialogo ipſa deſcribit. Altera Catharina Bononiensis (*y*) per quinque annos valdè deſolata fuit, & à dæmonibus exagitata. Maria Ægyptiaca (*z*) ſeptemdecim annis afflicta ad purum decoxit ſcoriam ſuam. B. Maria Magdalena de Paſtiis [*a*] per annos quinque, & deinde per alios ſexdecim tantam ariditatem paſſa eſt, ut videretur à Deo dereliſta. B. Henricus Suſo (*b*) per decennium divina caruit conſolatione. Balthaſar Alvarez (*c*) vir eximie ſanctitatis è Societate Jeſu non niſi poſt ſexdecim annos in vita myſtica cum tenebris & labore decurſos divinæ lucis adeptus eſt illuſtrationem. Thomas à Jeſu (*d*) annis pluſquam viginti laborans percipere non potuit quid ſit unio animæ cum Deo, donec tandem divina bonitas ei revelavit. Quod ſi in viridi hæc facta ſunt, in arido quid fiet? Animo igitur infracto in via Domini perſeverare oportet, & ab ejus diſciplina non deficere, quia ut ait B. Laurentius Juſtinianus (*e*) in bono occupatos non derelinquit, illoſque ex inſperato, & in neſciente caligine viſitare conſuevit. D. Bernard (*f*) uſque ad finem vitæ hanc ſpem, & patientiam extendit, ſic enim ait: *Multi tota vita ſua ad hoc tendunt, & nunquam pertendunt; quibus tamen ſi piè, & perſeveranter conati ſunt, ſtatim ut de corpore exeunt, redditur quod in hac vita diſpenſatoriè eſt negatum: illuc perducente eos ſola gratia, quò priùs tendebant ipſi cum gratia, ut conſummati in brevi expleant tempora multa.*

a Vitæ ſuz c. 30. *u* Chronic. Minor. p. 1. lib. 1. c. 59. *x* Harphius lib. 2. p. 5. collat. 3. in fine. *y* Lib. de 7. artib. : & Jacob Graſſet. vitæ ejus. *z* In vitis Patr. lib. 1. *a* In vita ipſius. *b* Vitæ ſuz c. 23. *c* Lud. à Ponte in vita ejus c. 1. & 13. *d* In præf. lib. de orat. inſuſa. *e* De triumphali Chriſti agone c. 17. *f* Serm. de Circumciſ.

VII. Desino, si prius explicavero quod ante promisi, animæ scilicet & potentiarum ejus divisionem secundum Mysticos. Marius Victorinus Afer (g) duas distinguit animas in homine, duas mentes, duplicem rationem: cœlestem, & hylicam. Constat enim homo duplici natura; corporali & spiritali, & ideo duplices debet habere operationes; corporales, & spirituales; quarum ordinem & directionem in proprium finem respicientes Mystici hominem animale & spirituale distinguunt, non per substantiam, sed per meriti qualitatem, ut loquitur Paulinus Aquileiensis. (h) Animæ autem vires sive potentias in ordine ad contemplationem sex esse statuit Seraphicus Bonaventura, (i) nempe sensum, imaginationem, rationem, intellectum, intelligentiam, & apicem mentis, sive synderefsis scintillam. Afferunt quidem Philosophi rationem, intellectum, & intelligentiam non esse diversas potentias; non tamen negant esse diversos actus, sive gradus intellectus. Nam vis intellectiva, in quantum est discursiva, dicitur ratio; in quantum est simpliciter intuitiva, dicitur intellectus; in quantum est Divinitatis contemplativa per simplicem apprehensionem, dicitur intelligentia, quod optimè Richardus (k) observat. Synderefsis verò, quæ est habitus rationis practicæ animæ concreatus, quo prima principia in operabilibus naturaliter cognoscit, merito à Mysticis apex mentis nuncupatur, & scintilla rationis sive intelligentiæ, quia per eam sortitur anima quemdam respectum ad Deum immediatum, quo capax est ab ipso immediatè tangi, & irradiari: & quia semper nata est in superioribus figi, & ad divina elevari: illustratque animam splendore cognitionis & ardore inclinationis ad bonum eam succendit. Hæc ad mentem Bonaventuræ. Alii aliter procedunt. Animam vocant secundum operationes partis sensitivæ, & appetitivæ: spiritum quoad

g In fine lib. 1. adv. Arium. h In libel. adv. Felic. Ugelit. & Elipantum Tolos. Episcopus itine. i Mentis in Deum c. 1. k Lib. 1. de contempl. c. 9.

vires rationales. Mens vel apex spiritus est nudus ac Deiformis animæ fundus, id est simplex animæ essentia imagine Dei insignita. Per fundum autem intelligo animæ nostræ *ἡγεμονικόν*, seu principem partem, ut vocetur Stoicorum, aliter tamen quam ipsi intelligant. Concipio enim animam tanquam yas quoddam lucidum, capax omnium illuminationum & umbrarum à rebus quibuscunque provenientium. Sicut autem infimum vasis fundus vocatur, omnia superinfusa sustentans ac retinens: ita princeps nostri pars, seu apex mentis idem sortitur nomen. Et sicut fundus eò magis absconditur, quò magis repletur corporibus densis: ita anima eò minus divinam percipit irradiationem, quò crassiores species rerum terrenarum Dei illustrationi superinfundit. Cunctis verò imaginibus creaturarum evacuatis, simplex dumtaxat, & amabilis Dei vultus in fundo animæ apparebit. De hoc fundo plura Taulerus, & alii Mystici passim. Ejus quoque mentionem facit S. Diadochus Photicensis Episcopus, [1] qui vixisse creditur circa finem quarti seculi, quod notare volui, ne quis hanc vocem novitatis incuset.

VIII. Quoniam autem huc perveni, & hanc brevem Isagogen mysticæ Theologiæ, Deo duce, conscripsi; jam ad praxim Aspirationum descendendum est, si prius hymnum cecinero, quo & gratias primæ omnium causæ agam, & vires postulem ad ea quæ desunt perficienda. [m]

O Fons decori luminis,

O lux serena siderum,

Ignis Deus purissime,

Vigor perennis cordium.

Te vocor semper, te prece,

Te mente grata, vindicem

Mæ salutis concinam,

A Sole Eo ad Hesperum.

[De perfect. c. 26. & 33. m. Ex libell. meorum carminum nondum impresso.

Tu spes mihi, tu premium,

Tu portus es fiducia:

Te fretus uno pertuli

Sortis procellam turbida.

Inter labores asperos

Lumen tue clementie,

Repente fulgens, vim procul

Abeſſe jussit Tartari.

Salve supernum incendium,

Clarumque mentium jubar:

Ad te revertor, supplicem

Voca per ignes mysticos.

Descende flamma, illabere

Cœlorum ab arce fulgida,

Infunde cœco pectori

De fonte lucis lumina.

Cor, ossa, fibras concrema,

Venas, medullas, viscera,

Ipsamque mentem, ac spiritum,

Vt totus ardeam tibi.

O sors beata, ô gaudium,

Conjuncta cùm mens Numini,

Et immemor rerum omnium,

Te diliget perenniter.

Summo Parenti Cœlitum,

Natoque, & almo Flamini

Sit laus, decusque perpetim

Nunc & per omne seculum.

CAP. XI. *Gemitus Animæ Pœnitentis pro Incipientibus.*

QUAMVIS expertis difficile non sit propriis motibus
ad Deum assurgere, possitque unusquisque ex pha-
retta sui cordis sagittas orationum depromere; ne his
tamen deficientibus pius Asceta aridus reperiatur, de-
fectave lignorum mysticus ignis in ara cordis extingua-
tur: ex Scriptura & sanctis Patribus sylulam Aspiratio-